№ 109 ՇԱԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍԻ 4

1905

ՇԱԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍԻ 4 № 109

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկ։

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տէլէֆօն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վերջին տեղեկութիւններ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Նամակ Ալէքսանդրապօլից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Սալմաստում բացվելիք Զօլա ընկերութեան առիթով. Նամակ Պարսկաստանից.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Էջմիածին, 2 յունիսի, երեկոյեան ժամը 7։

«Մեսրոպ վարդապետը հաղորդում է, որ վճռական միջոցներ չեն ձեռք առնված։ Հայերի գիւղերի վրա յարձակումները շարունակվում են։ Ժողովուրդը սովի ճանկերում է։ Աւիր մատակարարելը ահագին դժուարութիւնների հետ է կապված։ Շարուրի գաւառում ծայրայեղ կարիք կայ։ Խնդրում են մի վարդապետ ուղարկել Նորաշէն, սպասվելիք ալիւրը և օժանդակութիւնը ժողովրդին բաժանելու»։

Կորիւն վարդապետ

—

Երևանի մեր Թղթակից Ա—Դօ յունիսի 1-ից հաղորդում է հետևեալը.

Չը նայելով, որ երէկ հայ և Թուրք ժողովուրդները հանդիպեցին և բացատրութիւններ ունեցան, այսօր շուկան կրկին փակ մնաց. անվստահութիւնը երկու կողմերից էլ կատարեալ է։ Այս դրութեանը նպաստում են մանաւանդ գաւառներից հասնող լուրերը, որոնք սոսկալի չափեր և վարակիչ կերպարանք ընդունելով՝ աստիճանաբար մեռացնել են տալիս Երևանի դէպքերը։

Քրդերը նոյնպէս գլուխ են բարձրացրել և այդ՝ բնութիւնից աւազակութիւնների և աւարառութիւնների սովոր ցեղը փորձեր է անում այս խառնակ դրութիւնից օգտվել։ Նրանք ընդհարումներ են ունեցել նոյն իսկ զօրքերի հետ Ղամարլուի շրջանում և ջարդ կրել. կառավարական շրջանները արդէն զգում են գործի լրջութիւնը։

Սոսկալի լուրեր են այժմ հասնում Շարուրի գաւառից։ Այդ գաւառի առաջին մասում հաշւում են 61 գիւղեր 37—38,000 ազգաբնակութեամբ, որոնցից միմիայն 6 գիւղերը հայաբնակ են—Դաշալու 65 տ., Ուլիա-Նորաշէն 215, Խանլուղլար 180, Վամագիար 170, Քէշտաղ 60 տ., և Ալահլու 120 տուն. ընդամէնը 810 տուն, մօտաւորապէս 5000 բնակիչներով։ Ահա այդ 6 հայաբնակ գիւղերը գործ պիտի ունենան 55 Թուրքաբնակ գիւղերի հետ։ Եւ չը նայած, որ Շէյխ-ուլ-իսլամը ու Կարապետ վարդապետը Երևան գալիս իջել են Շարուր և խօսել համերաշխութեան մասին, բայց և այնպէս նրանց մեկնելուց յետոյ բռնկել է ֆանատիկոսութիւնը և սև խուժանը սկսել է իր աւերումները։ Պաշտօնական տեղեկութիւններով Ուլիա-Նորաշէն գիւղը այրվում է. այնտեղի փոքրաթիւ զօրքը յետ է նահանջել։ Այսօր մենք կարդացինք մասնաւոր մարդուց ստացված մի հեռագիր այս խօսքերով. «Բոլոր հայ գիւղերը, բացի Խանլուղլարը, այրվում են, իսկ վերջինը շրջապատված է»։ Այս կարճ, բայց սոսկալի պատկեր ներկայացնող բառերի միտքը սարսուռ է ազդում մարդու վրա։

Նախանգական սանիտարական վարչութեան կողմից բժ. Վագներ մայիսի 29-ին, կիրակի օր, ուղևորվում է Նախիջևան, որպէս այդ գաւառի խօլերայի դէմ մաքառող բժիշկ։ Երկաթուղու գնացքը հասնելով Բաշնորաշէն այլ ևս առաջ չէ կարողանում գնալ և բժիշկը ստիպված է լինում վերադառնալ Երևան, պատմելով հետևեալը. Ուլիա-Նորաշէն գիւղը այրվում է. ժողովուրդը ցրիւ է եկել։ Ամբողջ տարածութիւնը բռնված է Թուրք խուժանով որը զինված և որը անզէն. էշերի, ձիերի և սայլերի վրա բարձած հայերի աւարը քշում տանում են Թուրքերը, առանց ուշադրութիւն դարձնելու որ և է պաշտօնեայի վրա։ Նա պատմել է, որ մինչև անգամ այդ խուժանից շատերը բերում աւարը բաժանում էին երկաթուղու կօնդուկտօրներին չնչին գներով և որ մի ժանդարմ ցուցակագրում էր աւար գնող կօնդուկտօրների անունները։

Քաղաքում խանութներից սկսում են ապրանքներ տուն քաշել, առայժմ այդ անում են մի քանի մեծ խանութներ։ Խանութներ կոտրելու դէպքերը չեն դադարում։ Երէկ յայտնվեց, որ ծակել և տարել են Սֆրիկեանների ամբարներից մէկից մօտ 1200 ր. մանուֆակտուրային ապրանքներ։

Շէյխ-ուլ-իսլամը ցանկութիւն յայտնած լինելով Վեհ. Կաթողիկոսին այցելութեան գնալ, ինչքան լսեցինք, այսօր նա ուղևորվեց Էջմիածին։

Այս տարին անձրևների կողմից բաւական աջող տարի է. սակայն այն աւերը, որ տեղի ունի այժմ ժողովրդական այս խռովութիւնների պատճառով և ցանքերի անխնամ մնալով՝ նկատվում է և նախատեսնվում տնտեսական քայքայումն։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

—

Մեզանում հետզհետէ սկսում են հասկանալ թէ ինչ գին ունեն այն կօկորդիլոսեան արտասունքները, որ այնքան առատ թափում են մի քանի մահմեդական հրապարակախօսներ յանուն ազգերի եղբայրութեան, կուլտուրայի, առաջադիմութեան։ Եւ վաղուց ժամանակ է։ Ժամանակ է պատռել կեղծաւորութեան դիմակը, ժամանակ է, որ հասարակութիւնը գիտակցութիւն ձեռք բերէ, հասկանայ թէ որտեղից և ինչպէս են դուրս գալիս մեր կեանքը թունաւորող մութ ոյժերը։ Մեզ կերակրում էին զանազան հեքիաթներով և մենք հաւատում էինք, մեզ երեխաներ էին համարում այն աստիճան, որ ուզում էին համոզել թէ արիւնը հոսում է մեր երկրում այն պատճառով, որ հայ բուրժուազիան Թուրքերին տեղ չէ տալիս բօրսաներում, քաղաքային վարչութիւնների մէջ։ Հետզհետէ բացվում է իսկական ճշմարտութիւնը և պէտք է հաւատալ, որ հեռու չէ այն օրը, երբ հասարակական կարծիքը անարգ սիւնին կը բևեռէ մաքեր պղտորողներին, կեղծողներին։

«Тифлис. Листокъ» լրագիրը ուշադրութիւն է դարձնում Կալկաթայում հրատարակվող «Հաբլ-Ուլ-Մատին» պարսկերէն լրագրի վրա, որ մեծ քանակութեամբ տարածվում է Պարսկաստանում և Անդրկովկասում։ Դա մի ֆանատիկոս, յետադէմ լրագիր է, որ խտացնում է իր մէջ մահմեդական ամբոխի ամբողջ ատելութիւնը այլազգիների և այլակրօնների դէմ։

Երբ այդ լրագիրը նկատում է, որ համոզմունքի ոյժով չէ ներգործում իր ընթերցողների մտքի վրա, այն ժամանակ դիմում է պարսից հոգևորականութեան հովանուն, գրգռելով նրա ֆանատիկոսական կրքերը։ Այսպիսի ուղղութիւն նկատվում է նոյն իսկ մանր-մունր բաների մէջ, մի կողմ թողնելով առաջնորդողները, որոնց մէջ ատելութեան քարոզչութիւնը դէպի ամեն մի բան, որ օտար է և օտարներին է պատկանում, շատ պարզ և աշկարայ է։

Իբրև օրինակ, ռուս լրագիրը բերում է հնդկական լրագրում տպված մի թղթակցութիւն Րէշտից։ Այդտեղ գրված է, որ ամբողջ առևտուրը օտարների ձեռքում է, պարսկական ապրանքներ չեն ծախվում, որովհետև ամեն ինչ դրսից են բերում։ Տեղական բնակիչները հարստահարված են, աղքատացել են։ Եւ ֆանատիկոսութեան օրգանը կոչ է անում հոգևորականներին, որ միջոցներ ձեռք առնեն այսպէս, թող հոգևորականները չը թոյլ տան որ գզակները կարվեն բուխարայի մորթուց կամ մահուդից. բաւական է, ասում է նա, և տեղական թաղիքը, որից կարող են գդակներ պատրաստել։ Տեղական գործարաններում չը պէտք է թոյլ տալ, որ մահմեդականները հետ աշխատեն և հրէաներ ու այլ ազգութիւններին պատկանող մարդիկ։ Պէտք է թոյլ չը տալ, որ օտար տեղերից բերված ծածկոցներ և սաւաններ գործ ածվեն և այլն։

Այս բոլորին—ասում է «Тиф. Лист.»-ի յօդուածագիրը—պէտք է աւելացնել, որ կատարեալ ափսոսանքի է արժանի կենսունակ, ընդունակ պարսիկ ժողովուրդը, երբ նրա մտաւոր զարգացումը ղեկավարում են Րէշտի այս թղթակցի պէս մարդիկ և դրանց գրուածքները տեղ են գտնում շօվինիստական «Հաբլ-Ուլ-Մատին» լրագրում, որ այժմ տարածված է Պարսկաստանի բոլոր կողմերում և մտնում է Կովկաս ահագին քանակութեամբ։ Թէ ինչպիսի հայեացք կարող է ստեղծել պարսիկը կամ մեր անդրկովկասեան մահմեդականը կարդալով այս տեսակ գրութիւններ, դժուար չէ հասկանալ։ Կասկած չը կայ, որ նա կը տոգորվի կատարեալ ատելութեամբ դէպի ամեն մի օտարերկրեայ բան և մի թշնամութեամբ դէպի այնպիսի կուլտուրական նորմուծութիւններ, որոնք փորձված և ընդունված են եւրօպացիների մէջ։ Մեր անդրկովկասեան մահմեդականները չունեն մի ճշմարտախօս օրգան, որ բացատրէր թէ որքան սուտ ու վնասակար է այդպիսի վարդապետութիւնը։

Այստեղ ահա սկսվում է մի նոր պատմութիւն։ Բանից դուրս է գալիս, որ եղել է այդպիսի մի օրգան և դա «Շարքի Ռուս» լրագիրն է, որ հրատարակվում էր Թիֆլիսում և որ մտրակում էր մահմեդականների արատները, տգիտութիւնն ու անշարժութիւնը։ Բայց նրան դիմադրում էին և ծվքեր էին դիմադրողները։ Նրանք, որոնք երբ գրում են «Каспій» լրագրի մէջ, ռուսերէն լեզուով, մեծ մեծ բառերով են խաղում, բուրժուազիայի վրա են յարձակվում, մի խօսքով ամեն տեսակ լիբերալ «լօթութիւններ» են անում։ Այսպէս, «Շարքի-Ռուսը» սկսեց արծածել այն միտքը թէ մահմեդական կանայք չը պիտի փաթաթվեն ծածկոցների մէջ, այլ պիտի նմանվեն եւրօպական կանանց։ Այդ առաջարկութեան համար խեղճ լրագիրը համարեա թէ անաթեմայի ենթարկվեց։ Խմբագիրը հարկադրված էր իր թերթը տալ Ախմէդ-բէկ Աղաեվին, որպէս զի նա փրկէ թերթը։ Եւ ահա ինչ դուրս եկաւ։

Աղաեվ, «Շարքի-Ռուս»-ի ուղղութիւնը դրստելու պատրուակով, սկսեց այդ իսկ լրագրի էջերում ապացուցանել թէ ամեն մի նորմուծութիւն, ինչ տեսակի էլ լինի նա, աւելի շուտ տանում է մահմեդականներին դէպի անկում և այլասեռում, ուստի նա խորհուրդ է տալիս պինդ պահել հին կարգերը և սովորութիւնները և հաստատում է, որ միայն Ղուրանն ու նրա հադիսները կարդալով կարելի է հասնել այն ամենին, ինչով այժմ պարծենում են եւրօպական ազգերը։

Ահա պ. Աղաեվի այն մի քանի յօդուածների ընդհանուր միտքը, որ նա կարողացաւ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓՈԽԱՐՔԱՅԻ ՄՕՏ

—

Չորեքշաբթի, յունիսի 1 ին, առաւօտեան ժամը 10-ին, հայերից բաղկացած մի պատգամաւորութիւն ներկայացաւ Նորին պայծառափայլութեան կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվին, Նորին Մեծութեան Փոխարքային Կովկասում։ Պատգամաւորութեան մէջ մտնում էր մի մասը այն ներկայացուցիչներից, որոնք հայ ազգաբնակութեան զանազան խմբերի կողմից հաւաքվելով Թիֆլիսում երկու ամիս առաջ, մշակեցին հանրագիր հայերի կարիքների մասին։

Պատգամաւորութեան անդամներն էին. Թիֆլիսի կողմից՝ իշխան Ա. Բէհբուդեան, Պ. Ղամբարեան, Տ. Յովհաննիսեան, Ա. Քալանթար, Յ. Սպենդիարեան, Կ. Ստեփանեան, Ա. Խատիսեան. Բագուից՝ Ս. Յարութիւնեան, Կ. Խատիսեան, Լ. Սարգսեան (Նախիջևանի գաւառից), Յ. Սաղաթէլեան, Ս. Տիգրանեան (Երևանի նահանգից), Ս. Աֆանասեան (Գանձակից), Ա. Մէլիք-Ազարեանց (Շուշուց), Յ. Տէր-Միրաքեան (Ալէքսանդրօպօլից)։

Ի նկատի ունենալով այժմեան սուր դէպքերը Երևանի նահանգում, պատգամաւորութիւնը ներկայացրեց Նորին պայծառափայլութեան, իր ստորագրութիւններով, հետևեալ զեկուցագիրը.

«Ռուսաց իշխանութեան Կովկասում հաստատվելուց ի վեր, հայերը, քաղաքացիական պարտաճանաչութիւնից դրդված, գործունեայ մասնակցութիւն են ունեցած Կովկասը բարեկարգելու և այնտեղ քաղաքակրթութիւն տարածելու համար։

Հայ ազգաբնակութիւնը, գիտակցելով ռուս ժողովրդի հետ միութեան կարևորութիւնը, անձնատուր էր եղել խաղաղ աշխատանքի խորը հաւատով, թէ երկրի օրէնքները ապահովում են նրա ազատ քաղաքացիական և ազգային զարգացումը։

Սակայն, աղատարար շրջանից յետոյ, սկսվեց ուժեղացրած ճնշումների և վարչական կամայականութեան շրջան։ Հայերը լիապէս կրեցին այդպիսի կարգի ամբողջ ցաւոտութիւնը, ենթարկվելով սիստեմատիք ճնշումների։

Կովկասեան բարձր իշխանութեան կարգադրութիւնները սկսեցին ձգտել դէպի հայերի բռնի ռուսացումը, նրանց հանրաքաղաքացիական և ազգային իրաւունքների կրճատումը և հայոց եկեղեցու անկախութեան սահմանափակումը։

Կանգ չառնելով փաստերի երկար շարքի վրա, բաւականանում ենք նրանցից միայն մի քանիսը մատնանիշ անելով։

Հողի սակաւութիւնից նեղված հայ գիւղական ազգաբնակութիւնը զրկվեց ազատ հողերի վրա բնակվելու իրաւունքից։ Դեռ քիչ էր այդ—տեղական կառավարութիւնը յաճախ յատկացրել է Ռուսաստանի ներքին նահանգներից գաղթածներին այն հողերը, որոնցից օգտվում էին գիւղական համայնքները։

Հայոց բազմաթիւ դպրոցները փակվեցին և տասնեակ հազարաւոր մանուկներ փողոցներում մնացին։ Փակվեցին կրթական և բարեգործական ընկերութիւնները, որոնք ցանցի պէս սփռված էին ամբողջ Կովկասում։

Հայ հրապարակական խօսքին—բանաւոր և թէ տպագրական—ամենուրեք խոչընդոտներ դրվեցին։

Հայ ազգի դէմ սիստեմատիք հալածանքը այնտեղ հասաւ, որ կենտրոնական կառավարութեան պաշտօնական թերթի էջերում կովկասեան կեանքի երևոյթներին ու հայերի ձգտումներին դիտաւորեալ կերպով սուտ լուսաբանութիւն էր տրվում, և սերմանվում էր զատ-զատ ազգութիւնների միջև թշնամանք։ Մինչև իսկ ռուսաց հայերի բնական համակրութիւնը դէպի իրանց անդրսահմանեան եղբայրները և նիւթապէս ու բարոյապէս նրանց պաշտպանելու և օգնելու ձգտումը յանցանք համարվեցին և հալածանքի ու պատժի ենթարկվեցին։

Այս և ուրիշ շատ կարգադրութիւններ խորապէս վիրաւորեցին և վրդովեցին մինչև այդ խաղաղ հայ ազգաբնակութիւնը։

Ի լրումն ամենայնի, ժողովրդական վերջին սեփականութիւնը—հայոց եկեղեցական գոյքերը—գրաւելու մասին օրէնքը, որ առաջացրեց մի կողմից բողոք, միւս կողմից ճնշման միջոցներ, հասցրեց հայ ազգաբնակութիւնը վերին աստիճանի գրգռման, որ վերջացաւ ժողովրդական խռովութիւններով։

Վերջապէս Բագուի արիւնալի դէպքերը, որ ապշեցրին ամբողջ քաղաքակրթված աշխարհը,

տպագրել «Շարքի-Ռուս» լրագրի մէջ մի կարճ միջոցում իր կրօնակիցներին խրատելու համար։ Չէ՞ք տեսնում նրա մէջ «Հայր-ուր-Մատին» լրագրի տենդենցիաների նման տենդենցիաներ։ Եւ սրանից յետոյ բարեհաճում էք ասել, թէ Բագուի, Նախիջևանի, Երևանի դէպքերը հետևանք են այն տնտեսական ճնշման, որ կրում են մահմեդականները։ Ոչ, սա այն սատանայական վարդապետութիւնն է, որ ատելութիւն է քարոզում դէպի բոլոր օտարազգիները և առհասարակ դէպի այն անձինք, որոնք մահմեդականութեան չեն պատկանում, մի վարդապետութիւն, որ համարձակ քարոզում է «Հայր-ուր-Մատին» լրագիրը և նրա հետ բոլոր ընթերցողները։ Երևում է, որ մեր անդրկովկասեան մահմեդականները յափշտակութեամբ են կարդում այդ լրագիրը, որ այսօր անպատիժ յարձակվում են հայերի վրա, իսկ վաղը չեն խնայի և ուրիշ ազգութիւնների մարդկանց։ Այս բանը ապացուցին Մեշեդի անցքերը, որոնք նոյն սատան ունեն։ Աստուած չանէ, որ ուրիշները կրեն այն, ինչ կրել են հայերը…

Այո, Աստուած չանէ։ Բայց հայերն էլ իրանց տանջանքների մէջ ուզում են իմանալ, թէ ինչո՞ւ, ի՞ր մեղքերի համար են մոնգոլական անգթութիւնների զոհ դարձել։ Վերև բերածից պարզվում է, որ պատճառն այն է, որ հայերը մեղաւոր են նրանով, որ մահմեդական չեն և որ նրանք ֆանատիկոսութեան առաջին զոհերն են, բայց վերջինը չեն լինի…

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼԻՑ

Յունիսի 2-ին

Հայծակի արագութեամբ տարածվեց քաղաքում տեղական առևտրական դպրոցի վերատեսչի ընտրութեան լուրը։ Ունենալով ուրիշ արժանաւոր կանդիտատներ, հոգաբարձութիւնը մէկ ձայնի առաւելութեամբ ընտրել է վերատեսուչ պ. Կ. Կոստանեանցին, որը տկարութեան պատճառով մի քանի օր առաջ թողել է Էջմիածնի ճեմարանի տեսչի պաշտօնը։ Ընտրութեան այդ հետևանքը բոլորովին անսպասելի էր, որովհետև պ. Կոստանեանցի ուղղութիւնը և գործերը, իբրև հասարակական գործչի, Ալէքսանդրապոլում քաջ յայտնի են։ Հասարակական կարծիքը, որ անբաւական է այդ ընտրութեամբ, վերագրում է է այդպիսի հետևանքը այն հանգամանքին, որ հոգաբարձութեան անդամներից ոմանք բարեկամական և խնամիական կապերով կապված են ընտրեալի հետ, ոմանք էլ ենթարկվում են այդ անդամների ազդեցութեանը։ Հասարակական կարծիքը չէ կարող հաշտվել այն մտքի հետ, որ շնորհիւ խնամութեան այստեղ էլ հնարաւոր պէտք է դառնան այնպիսի տխուր դէպքեր, ինչպէս էր մօտ 80 աշակերտի արտաքսելը Էջմիածնի ճեմարանից և նրանց անբաղդացնելը։ Ո՞ւմ երեսից առաջ եկան այդ դէպքերը, աշխարհին յայտնի է։ Այս ընտրութիւնը անշուշտ կը բանայ մեր հասարակութեան աչքերը. պարզ է որ այն խնամիական կուսակցութիւնը, որ մի ժամանակ այնքան զօրեղ էր և ամեն ինչ իր ձեռքն էր առել, այժմ, յիշելով իր երջանիկ անցեալը, ձգտում է իր գլուխը բարձրացնել և հասարակական գործերը իր ձեռքը գցել։ Փոխադարձ վարկի ընտրութիւնները ձեզ ապացոյց։ Երկրորդ ապացոյցը—պ. Կ. Կոստանեանցի ընտրութիւնը։ Այդպիսի ապացոյց կը տեսնի հասարակութիւնը և առաջիկայ քաղաքային ընտրութիւնների ժամանակ, եթէ անտարբեր գտնուի և քնից չը սթափվի։

Ժամանակ է վերջապէս հասարակական ասպարէզը մաքրել այնպիսի գործիչներից, որոնք իրանց անձնականը կամ թայֆայականը միշտ աւելի բարձր են դասում հասարակութեան շահերից։ Այդպիսի մի գործողութեան պատեհ առիթը շատ մօտ է և յարմար։ Թո՛ղ հասարակութիւնը առաջիկայ ձայնաւորների ընտրութեան միջոցին լուրջ լինի և իմանայ թէ ո՛ւմ պէտք է տայ իր ձայնը։ Վա՜յ կը գայ քաղաքի գլխին, եթէ թայֆայութիւնը և անձնական շահերը կրկին թագաւորեն։ Ովքեր են թայֆայութեան և խնամութեան սիրահարները և երկրպագուները՝ բոլորին յայտնի է։ Փորձերից պիտի խրատվենք և Կ. Կոստանեանցի ընտրութիւնը լաւ դաս է հասարակական շահերի պաշտպանների համար։

Ծնողներից մէկը

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կովկասի փոխարքան, աչքի առաջ ունենալով Բագուի ժամանակաւոր գեներալ-նահանգապետի միջնորդութիւնը, հրամայել է Կովկասի արտակարգ գումարից 300 րուբլի նպաստ տալ Մէշադի-Բաղիմ-Ալի-օղլիի ընտանիքին։ Այդ Ալի-օղլին սպանվել է իշխան Նակաշիձէին սպանող ռումբից։

—

Կառավարական բարձր շրջաններում հարց է յարուցված, որ անհրաժեշտ է եկեղեցական և վանական բոլոր կալուածների ու ստացվածքների համար կազմել մի ընդհանուր ցուցակ կայսրութեան մէջ։ (Слово)

—

Ինչպէս մենք հաղորդել էինք իր ժամանակին, Քութայիսի հոգևոր դպրոցի վերակացու Կօբախիձէի վրա մարտի 21-ին յարձակվել էին 3 զինված անձեր և կողոպտել տարել էին 1769 ր. 92 կ.։ Մայիսի 27 և 28-ին Կովկասի զինուորական ատեանի ժամանակաւոր բաժինը Քութայիսում քննելով այդ գործը, մահվան պատժի է դատապարտել այդ 3 անձերին։ («Ч. В.»)։

—

Բաթումի գործարանների բանւորները, ասում է «Ч. В.» լրագիրը, ունէին մի ընդհանուր ժողով—միակն իր տեսակի մէջ։ Ժողովի զբաղմունքի առարկան էր միջոց գտնել դադարեցնելու Բաթումում զինված աւազակութիւնները և կողոպուտները։ Բանւորները գաղտնի քուէարկութեամբ մատնացոյց արին 28 անձեր, որոնց վրա կասկածում են իրանք իբր այդ աւազակութիւնների մէջ մասնակցողների։ Նրանք նախազգուշացրին այդ 28 հոգուն, որ եթէ կը նկատվեն այդպիսի գործութիւնների ու կողոպուտների մէջ, բանւորները նրանց կարտաքսեն քաղաքից և ամենախիստ միջոցներ ձեռք կառնեն նրանց դէմ։ Այդ միջոցը, ասում է «Ч. В.»-ը, մինչև այժմ չը տեսնված միջոց է. նա կունենայ անպատճառ բարերար ազդեցութիւն Բաթումի կեանքի վրա։

—

«Русь» լրագիրը հաղորդում է, որ ծովային մինիստրութիւնը յայտնել է բոլոր ծովային պաշտօնեաներին, որ արգելվում է նրանց թատրոններ և զուարճութեան այլ վայրեր այցելել, ի նկատի ունենալով այն ծանր բօպէները, որ նաւատորմը անց է կացնում ներկայ բօպէներում։

—

Բաթումի Նաբերեժնի փողոցում ոստիկանութիւնը գտել է մի քանի հատ հրացան «Բերդանի» սիստեմի. ոստիկանութիւնը գրաւեց այդ հրացանները։ Նրանց տէրերն անյայտ են։ (Ч. В.)

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ ներքին գործերի մինիստր հօֆմայստէր Բուլիգինը, որի հրաժարականը չէ ընդունվել, ստանում է երկար ժամանակով արձակուրդ։

—

Պատերազմական ժամանակի կարիքներին բաւականութիւն տալու համար ծրագրվում է մի նոր հարկ։ Դա դրվելու է պաշտօնեաների վրա համաձայն իրանց «աստիճանի» կամ «չինի»։ Ամենից ցածր աստիճան ունեցողը (կօլլէժսկի ռեգիստրատոր) ամսական տալու է 50 կ., իսկ հետևեալ աստիճանների համար աւելանալու է տրվելիք հարկը։ Ամենից աւելի, ի հարկէ, նեղվելու են քիչ ռոճիկ ստացող պաշտօնեաները։ (Пер. Вѣд.)

—

Մօգիլև-Պօդօլսկուց հաղորդում են «Рус. Сл.» լրագրին, որ ագրարական շարժումը գաւառում աճում է։ Խռովութիւնները տեղի ունեն գեներալ Ուստենևի, Լեխովի, կոմս Մարկովի և ուրիշների կալուածներում։ Ուղարկված են զօրքեր։—Տվերից նոյն լրագրին հաղորդում են, որ Կայսերական Ընտանիքի կալուածներում ծագեցին անկարգութիւններ։ Նահանգապետը գնացել է խառնակութեան վայրը։ Ուղարկված են զօրքեր։

—

Նախիջևանի աղէտի զոհերի օգտին ստացանք 1) Կրասնօզօրկից տիկ. Գեօզալեանի ձեռքով հանգանակած մի խումբ տիկիններից 17 ր.։ Նուիրատուներն են. տ.տ. Վ. Գեօզալեանց 2 ր., Ն. Դիլդարեանց 2 ր., Ա. Այվազեանց 1 ր. 50 կ., Վ. Յակովբեանց, Զ. Բարխուդարեանց, Հ. Բաղիրեանց, Շ. Քոչարեանց, Հ. Մինասեանց, Ալէքսանեանցներ, Ս. Միսկարեանց, Պօղոսեանց, Մ. Շահնազարեանց—1-ական րուբլի, Կ. Ամիրխանեանց, Ա. Նազարեանց, Վ. Սուլէյմանեանց, Ս. Մնացականեանց, Ա. Ստեփանեանց—50-ական կոպէկ։ 2) Ա. Մահտ. Սարգսեանցի և Խ. Բախչեցեանցի ձեռքով հին հանդերձավաճառներից և մասնաւոր անձերից հաւաքած 108 ր. 85 կոպէկ։ Նուիրատուներն են. Ա. Սարգսեանց, Ս. Կարապետեանց, Բ. Ստեփանեան (սալմաստեցի)—5 ական ր.։ Մի փոքր խմբից հաւաքած 4 ր. 40 կ.։ Մի ոմն նախիջևանցի, Գ. Պապօեանց, Գ. Յարութիւնեանց, Մ. Մկրտումեանց—3-ական ր., Ե. Խունիեանց, Մ. Պապիկեանց, Մ. Ասլամազեանց, Զ. Մասիսեանց—2-ական ր., Յ. Յարոյեանց, Խ. Բաղչէցեանց, Ա. Գօզէեանց, Գ. Սառաջեանց, Ղ. Սարգիսեանց, Մանուկեանց Յ. Տէր-Գրիգորեանց, Ա. Յակոբեանց, Հ. Սարգիսեանց, Գ. Ղուշիեանց, Խ. Գօզէեանց, Մ. Գրիգորեանց, Յ. Փարազիեանց, Ա. Նազարեանց, Երիտասարդից, Գ. Քանանեանց, Մ. Բարխուդարեանց, Ա. Շահվերդեանց, Յ. Օհանեանց, Յ. Ղամբարեանց, Մ. Բաւռիկեանց, Մահտ. Ա. Առաքելեանց, Յ. Աւետեանց, Յ. Տէր-Գրիգորեանց, Մկ. Աղբարեանց, Ա. Տէր-Ոսկանեանց, Ա. Գրիգորեանց, Ս. Բարսեղեանց, Ս. Սարուխանեանց, Վ. Գէլաշուլի (վրացի), Յ. Յակոբեանց, Գ. Սրապեանց, Գ. Մկրտումեանց, Ա. Կիրակոսեանց, Գ. Խէչիմեանց, Յ. Կրպէեանց, Հ. Սարիբէկեանց, Ա. Մարմարօվ (վրացի), Կ. Մէլքիսէթեանց, Մ. Գրիգորեանց, Ս. Սարգիսեանց, Դ. Շահբազեանց—1-ական ր., Ե. Ազափեանց, Տ. Մէլիքեանց, Ս. Աւետեանց, Ն. Կօբաշիձէ (վրացի), Մ. Փարազիեանց, ուստայ Թէյմուր, Ա. Ամձիեանց, Ա. Մուշեղեանց, Ա. Զալդրանեանց, Ա. Աւետիսեանց, Յ. Բունաթեանց, Կ. Բաղչէցեանց Վ. Բաղչէցեանց, Ի. Գուլասօրեանց, Բ. Մուշեղեանց, Եր. Սաղաթելեանց, Մ. Կոէեանց, Միս. Տէր-Գասպարեանց, Գ. Տէր-Ոսկան, Ա. Ասլանեանց (ասօրի), Ա. Ազարաքեանց, Մ. Աւագեանց, Ս. Գօզէեանց, Ա. Բարսեղեանց, Գ. Ղմբօեանց, Մ. Առաքելեանց, Յ. Արզումանեանց, Մ. Աւետեանց, Զ. Զանգուկեանց, Տ. Մէլիք-Բաբեանց, Ս. Աւանեանց, Զ. Գաբրիէլեանց, Մ. Մարգարեանց, Յ. Գօզէեանց, Ե. Թօմաջիեանց, Մ. Ստեփանեանց, Ա. Նազարեանց, Ս. Աբրահամեանց. Յ. Սահակեանց, Ի. Աւետեանց, Ա. Աւետեանց, Ա. Յարութիւնեանց, Ա. Մարգարեանց, Տ. Սարգիսեանց—50-ական կ., Դ. Յայրատ., Գ. Յովհաննիսեանց, Գ. Յովսափեանց—40-ական կ., Ս. Բաղչէցեանց, Ա. Ֆրանգեանց, Մ. Խալաթեանց, Ա. Կօկօշեանց, Բ. Աղէկեանց—30-ական կ., Ս. Գրիգորեանց, Յ. Մկրտչեանց—25-ական կ., Բ. Յարութիւնեանց, Ա. Երանիձէ (վրացի), Վ. Միրզօեանց, Ե. Ղամբարեանց, Կ. Զանգուկեանց, Ա. Յակոբեանց, Գեօրգի (վրացի), Կ. Զալապեանց, Մ. Խ[illegible]խինիշուիլի (վրացի)—20-ական կ., Մի ոմն 35 կոպէկ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱԼՄԱՍՏՈՒՄ ԲԱՑՎԵԼԻՔ «ԶՕԼԱ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

(Նամակ Ցարիցինից)

—

Այսօր (մայիսի 13-ին) հաստատվեց ու օրինական ընթացք ընդունեց Ցարիցինում մի ընկերութիւն։ Շտապում ենք ծանօթացնելու հայ հասարակութեանը և յատկապէս սալմաստեցի պանդուխտներին այդ ընկերութեան հետ։

Ընկերութիւնը «Զօլա» (Սալմաստի գետակն է) առևտրա-գիւղատնտեսական անունն է կրում և գործելու է Սալմաստում։ Ընկերութիւնը հիմնելու գլխաւոր դրդիչներից մէկն է եղել կարելոյն չափ Սալմաստի հայերի հսկայական պանդխտութեան, երբեմն և գաղթականութեան առաջն առնել։ Պանդխտելու բուն պատճառները թողված են տնտեսական պայմաններում, եթէ, ուրեմն, աշխատենք մեր եղբայր պանդուխտներին գործեր ցոյց տալ ծննդավայրում, ուր կարողանան գէթ ապրուստը հայթհայթել, նրանք այլ ևս չեն պանդխտի։

«Զօլա» ընկերութիւնը գործունէութեան ասպարէզ է իջնելու համեստ ուժերով, միայն լի ու վառ յոյսերով, որ բոլոր սալմաստեցի պանդուխտները, կամ գոնէ հասկացող մասը ձեռք կը մեկնեն օգնելու, բարձրացնելու ու հասցնելու նրան մեր բոլորիս ցանկալի յիշած նպատակին։

Հիմնադիր անդամները հինգ հոգի են, որոնցից 4 ը՝ սալմաստեցի՝ իսկ մէկը՝ շուշեցի։ Շուշեցի պ. Մ. Դ. Միսկարեանի ընկերակցութիւնը անհրաժեշտ էր այն տեսակէտից, որ

ապացուցին, որ հայի կեանքը, պատիւն ու գոյքը ապահովված չեն։

Բագւում տեղի ունեցած և այնտեղից լայն ալիքով Երևանի նահանգում տարածված դէպքերը դուրս հանեցին Անդրկովկասի ամբողջ հայ ազգաբնակութիւնը բնական կեանքի շրջանակներից և ստեղծեցին պայմաններ, որոնք դատապարտում էին հազարաւոր ընտանիքների և առանձին բանւոր ույժերի զրկել իրանց աշխատանքի սովորական տեղերից։

Չը խօսելով արդէն սրբապղծված քրիստոնէական սրբութիւնների և գնդակահարված և սրախողխող արված մարդկանց զոհերի մասին, այդ արիւնահեղ դէպքերը քանդում են հայերի քաղաքացիական կեանքի հիմքերը և մղում են մէկ մասին դէպի մուրացկանութիւնը և սովը, իսկ միւսներին—դէպի իրանց անպաշտպանութեան և կատաղի վրիժառութեան գիտակցութիւնը։ Բագուից սկսվեց բանւորների խմբովին գաղթականութիւնը, որոնք կերակրում էին իրանց ընտանիքներին նաւթահանքերում աշխատած վաստակով։ Երևանի նահանգում և ամբողջ Կովկասում, ուր ապրում են հայերը, տապալվում են գիւղատնտեսութիւնը, առևտուրը և արդիւնաբերութիւնը, սնանկանում են հազարաւոր մարդիկ և ամբողջ ձեռնարկութիւններ։ Անդրկովկասի հայ ազգաբնակութիւնը սաստիկ յուզված դրութեան մէջ է և իր կեանքի անապահովութեան գիտակցութեան պատճառով անընդունակ է սովորական աշխատանքին։

Իսկ գնալով աճում է հայերի կեանքի, պատւի և գոյքի դէմ մղված շարժումը։

Այդ շարժումը, խաւար մասսաներից պաշտպանութիւն գտնելով, սպառնում է հրդեհել ամբողջ Կովկասեան երկիրը։

Այն գիտակցութիւնը թէ իրանք անպատիժ են մնալու և շարժման դրդիչների տարածած կարծիքը, իբր թէ հայերի ջարդերը համապատասխանում են կառավարութեան նպատակներին, համարձակութիւն են տալիս տգէտ մասսաներին իրագործելու իրանց մութ նպատակները։

Այդպէս է ներկայումս հայկական գիւղերի և հայ ազգաբնակութիւն ունեցող քաղաքների դրութիւնը։

Ծնշված դրութիւնը աւելի ևս սաստկանում է այն գիտակցութեամբ, որ տեղական իշխանութիւնները, որոնց պարտականութիւնն է պաշտպանել ազգաբնակութեան կեանքն ու գոյքը, ոչ միշտ կատարում են իրանց պարտաւորութիւնը և այդ պատճառով հնարաւոր են դառնում այնպիսի վրդովեցուցիչ փաստեր, որպէս կատարածի երկարատևութիւնը նահանգական Բագու քաղաքում 4 օր շարունակ և մայիսի 12-ից մինչև օրս շարունակվող ջարդերը Երևանի նահանգում։

Այդպիսի պայմաններում առանց յետաձգելու անհրաժեշտ է. նախ՝ որ անկարգութիւնները ճնշեն իշխանութեան բոլոր ույժերը հէնց նրանց ծագելու վայրկեանին և սկզբնապատճառները, դրդիչները և յանցաւորները անյապաղ հալածվեն և դատի ենթարկվեն, որպէս զի յանցանք գործող իւրաքանչիւր մարդ համոզված լինի, որ պատժվելու է իր արարքը. 2) որ բոլոր միջոցները ձեռք առնվեն վերադարձնելու յափշտակվածներին խլած բազմամիլիօն գոյքը և բաւարարութիւն տալու վերջիններին կողոպտիչների հա[illegible]ին. 3) որ իրանց պաշտօնից հեռացվեն ադմինիստրացիայի և ոստիկանութեան այն պաշտօնեաները, որոնք իրանց անուանարկել են իրանց գործունէութեան եղանակով և 4) որ մաքերը աւելի լաւ հանգստացնելու և ապագայում համանման դէպքերի կրկնութեան հնարաւորութեան առաջն առնելու համար, իրաւունք տրվի հայ գիւղական համայնքներին կազմակերպել պահակախումբ տեղական իշխանութիւնների հրակողութեան տակ. որ վերջ դրվեն խուզարկութիւններին, որոնք գայրոյթ են առաջացնում հասարակութեան մէջ և նրանցից զէնք խլելուն, որովհետև ազգաբնակութեան մօտ զէնք լինելը ամենալաւ երաշխաւորութիւն կը լինի այն բանի, որ ոչ մի հրացան չի արձակվի ոչ մի կողմից, այն ինչ այժմ հայ ազգաբնակութիւնը զինաթափ է լինվում, և իբրաւ պէս անպաշտպան մնալով, ընկնում է զինուորված մասսաների տրամադրութեան տակ։

Ներկայ բօպէում այդ անյետաձգելի կարիքները յետ են մղում բոլոր ուրիշները և նրանց բաւարարութիւն տալուց և հայերի սրբութիւնների, պատւի, անձնաւորութեան և գոյքի անձեռնմխելիութեան հաստատուն երաշխաւորութիւնները ապահովելուց յետոյ,—կարելի կը լինի սկսել հայ ազգաբնակութեան ներկայացուցիչների հետ միասին քննելու և գոհացում տալու հայերի մնացած հասունացած հանրաքաղաքացիական և ազգային կարիքներին, որոնց մասին Ձեր Պայծառափայլութիւնը բարեհաճեցէք ստանալ Ձեր դիմումի մէջ ազգաբնակութեանը Կովկասեան Երկիրը մտնելուց առաջ»։

(Կը շարունակվի)

նրա ժամանակցութեամբ Սալմաստում սկսելիք գործը օրինակօրէն անցնելու է ռուսաց կառավարութեան հովանաւորութեան և պաշտպանութեան տակ։ Իսկ թէ ինչքան մեծ նշանակութիւն ունի դա Պարսկաստանի նման մի յեղյեղուկ պետութեան մէջ, այդ արդէն գիտէ ամեն մի սալմաստեցի և կամ այդ կողմերում եղբ և իցէ եղողը։ Իսկապէս պ. Միսկարեանը շնորհակալութեան է արժանի, որ իր հասարակական գործերով հետաքրքրվող յատուկ գովելի բնաւորութեամբ չը զլացաւ այստեղ ևս իր կարևոր ընկերակցութիւնը դնելու։

Ընկերութեանս կարող է ժամանակցել կամ ընկերանալ ամեն ոք, վճարելով 100 ր. 50 ր. և կամ 25 ր. ու ստանալով հիմնադիր անդամներից մի քանիսի ստորագրութեամբ բաժնեթուղթ (пай). բաժնետէրերի իրաւունքներն ու պարտաւորութիւնները յիշված են պայմանագրի (договоръ) մէջ. բաժին ունենալ ցանկացողները բաժնեթղթի հետ ստանում են և իրանց վերաբերեալ կէտերը։

Հիմնադիր անդամներից մէկն է պ. Յովհաննէս Ղազարեանը՝ մեր սալմաստեցի պանդուխտներին քաջ ծանօթ մի համակրելի անձնաւորութիւն։

Ընկերակցել ցանկացողները և «Զօլա» ընկերութեան մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ ուզողները կարող են դիմել առայժմ պ. Յովհաննէս Ղազարեանի հասցէով այսպէս, Царицынъ, Ивану Казаровичу Казаровy, յանձնել «Զօլա» ընկերութեան։

Այսպէս, ուրեմն, գործը դրված է ու նպատակն էլ որոշ յայտնած, այժմ մնում է միայն, որքան հնար է աշխատել ուժ տալ դրան և կամաց կամաց նախապատրաստվել դիմաւորելու և ընդունելու տնտեսական այն հիմնական փոփոխութիւնները, որ բերում-մտցնում է երկաթուղին։ Ճիշտ է, այսօր նա դեռ կանգնած է Պարսկաստանի շեմքին, բայց և հեռու չէ այն օրը, որ Անդրկովկասեան այդ գծի շարունակութիւնը միացնելու է և Սալմաստը ամբողջ Եւրոպայի հետ։ Պարսկաստանում, ինչպէս և Սալմաստում անթիւ անհամար բնաբնական հարստութիւններ են թաղված, որոնք մեր անհեռատեսութեան պատճառով զանազան նորամուտ ազգերի ձեռքն են ընկելու, իսկ մենք լուռ հանդիսատես լինելու բաւականութիւնից յագեցած՝ պիտի օտարների ստրուկները դառնանք, դարձեալ շնորհիւ տնտեսական նոյն անողոք պատճառաբանված պայմանների։

Մեր պանդուխտները բաւական է ինչ մոռացութեան էին տուել իրանց հայրենիքը, այժմ ժամանակն է և այն էլ անյետաձգելի ժամանակը, լուրջ ու շրջահայեաց կերպով մտածելու մեզ սպասելիք աւելի վատթար օրերի մասին, այլասեռումի, բնաջնջումի մասին։ Գործել ուզենանք, միջոցներ շատ կան, չը կայ արգելք անյաղթելի, աշխատանքով անյաղթելին—յաղթելի կը դարձնենք։

Դիմենք ուրեմն մեր հայրենակից՝ անմահ Րաֆֆու նկարագրած Զօլայի շուրջը, որին նա ամենայն իրաւամբ Սալմաստի Նեղոսն է անուանում։ Հետևենք մեր անմահ հայրենակցի փայփայած ու սիրած գաղափարներին, թէ հայրենիքից դուրս արիւն-արցունք է մեզ միշտ սպասում, իսկ հայրենիքում՝ երջանկութիւն, որքան դժուարութիւնների հետ ուզում է կապված լինի դա։ Րաֆֆու հերոսների նման ապրենք, գործենք ու մեռնենք հայրենիքում։

Մ. Տէր-Ղազարեան

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թէհրան, մայիսի 17/30-ին

Ներկայումս, ինչպէս յայտնի է, Պարսկաստանի մաքսային գործը գտնվում է բէլգիացիների ձեռքում։ Դեռ ևս Վեհափառ Շահը Եւրոպա չէր ուղևորվել, որ մայրաքաղաքումս տեղի ունեցան ժողովրդական մի շարք խըլըտումներ՝ ուղղված մաքսատան և պօստատան մինիստր՝ բէլգիացի պ. Նօսի դէմ։ Ժողովրդի պահանջն է ներկայումս գոյութիւն ունեցող մաքսային տարիֆի և մի քանի այլ կանոնների փոփոխելը։ Բողոքողները սկզբում բաւարարութիւն չը ստանալով, դիմում են Պարսկաստանում գոյութիւն ունեցող վերջնական մեթօդին՝ խկոյն փակելով բոլոր խանութները՝ տեղական թաջիրներից (վաճառական) մօտ 1000 հոգի բաստ են մտնում (ապաւինվում են) քաղաքիցս մօտ եօթ վերստ հեռաւորութեան վրա գտնվող «Շահ Աբդուլ-Ազիմ» կոչված սրբավայրում։ *) Ապաւինվածներին Վեհափառ Շահը ստիպված է լինում խոստանալ, (պարսկական օրէնքով բաստ մտնողին բռնութեամբ չեն կարող դուրս բերել) որ Եւրոպայից վերադառնալով կաշխատի բաւարարութիւն տալ նրանց պահանջին։

Ապաւինվածներն վերադառնալով՝ վերսկսում են գործերը. Շահը ուղևորվում է Եւրոպա. մի քանի օրից յետոյ մաքսատան մէջ նոր շրջան է սկսվում... Տրցան հալածանքի հայ ծառայողների դեմ... Դուրս անելով վերջիններիս—որպէս շատ ռոճիկներ ստացողների—վարձում են պարսիկ ծառայողներ։ Այդ քայլով Թէհրանի բրիւսսէլեան քաղաքագէտները ոչ թէ իսկապէս մտադիր են ծախքերը քչացնել, այլ իրանց ապագայ վայելքների համար առաջնորդվում են «соддгпррhr nr վայելեա» տերմինով... Այլապէս հայ ծառայողների ստացած ռոճիկները համեմատած բէլգիացի ծառայողների ստացած ռոճիկների հետ ինքն ըստ ինքեան աննշան են։ Եւ այդպէս տուժողը շարունակ հայն է։

Նկատվում է ընդհանուր վաճառականների գանգատ առևտուր չը լինելու համար։ Եթէ ծայրագոյն Արևելքի ներկայ հրատապ խնդիրը դեռ երկար ժամանակ չը լուծվի, անխուսափելի են տեղիս վաճառականների համար մի շարք կրիտիկական րօպէներ։ Համարեա թէ ամբողջ հիւսիսային Պարսկաստանը վաճառականական տեսակէտից կապված լինելով Ռուսաստանի հետ, բնականաբար աւելի շատ պիտի նեղվի քան նրա հարաւային մասը, որտեղ անհամեմատ անգլիական ապրանքներն են աւելի շատ ներմուծվում Հնդկաստանի վրայով։ Այսօրվայ կուրսով ռուսական րուբլին արժէ 7 ղրանից 5 շահի (կօպէկ) պակաս. մինչդեռ մինչ պատերազմը՝ արժէքը 6 ղրանից էլ պակաս էր։

Բելիվ

*) Ի դէպ յիշենք, որ այստեղ է գտնվում և երկրիս միակ երկաթուղու գիծը մօտ 7 վերստ երկարութեամբ։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

2 յունիսի

ՏՕԿԻՕ, 1 յունիսի։ Սահմանադրականների և պրօգրէսիստների պարագլուխները մայիսի 30-ին խորհրդի հաւաքվեցին և երէկ Կացուրային այցելեցին, որի հետ $1^1/_2$ ժամ խօսեցին խաղաղութեան և պարլամէնտի արտակարգ նիստ հրաւիրելու մասին։ Արտաքին գործերի մինիստր Կօմուրան ներկայ էր խօսակցութեանը։

ԼՕՆԴՕՆ, 2 յունիսի։ Հրատարակված է կապոյտ գիրք, որը պարունակում է մի քանի փաստեր, որոնք անուանարկում են Հարաւային Աֆրիկայում պատերազմից յետոյ կառավարական մթերքներ վաճառող մի քանի օֆիցերների։ Զինուորական մինիստրը յայտնեց, որ այդ գործի դատաստանական քննութիւնը դեռ չէ վերջացել։

ՊԱՐԻԶ, 2 յունիսի։ Քաղաքական շրջանները համոզված են, որ Րուվիէն կը մնայ արտաքին գործերի մինիստր։ Դրութեան անորոշութիւնը անհանգստութիւն է առաջ բերում պարլամէնտի կուլուարներում։ Անխուսափելի է վերանորոգումը այն հարցապնդումների, որ յետաձգվեցին Րուվիէի խնդիրքով։

ԲԵՐԼԻՆ, 2 յունիսի։ Իբր հերքում այն բանի, որ ասում է մի ռուս լրագիր, թէ Գերմանիան դրդեց Ռուսաստանին պատերազմել և այժմ էլ ուզում է դրդել նրան շարունակել պատերազմական գործողութիւնները, այդ առիթով «Köln. Z.» լրագիրն ասում է, որ Գերմանիայի ծրագրի մէջ չէ մտնում Ռուսաստանի վրա ճնշում գործ դնելը։ Հաստատված է սակայն, որ Գերմանիան համակրում է Րուզվէլտին և գոհունակութեան զգացմունքով կողջունէ Ռուսաստանին այդ դժբաղդ պատերազմից ազատվելը։

ԳՈՒՆԺՈՒԼԻՆ, 2 յունիսի։ Ռուսները Թոլին Ցէնխուն հեռացան։ Նրանց բանակները դանդաղ յետ են քաշվում։ Առաջին պաշտպանողական գծի վրա գիշեր ցերեկ անընդհատ տեղի են ունենում ընդհարումներ։

ԿՕՎՆՕ։ 1 յունիսի։ Կօվնօում կայացած ժողովրդական դպրոցների ուսուցիչների ժողովը կինսաթոշակի դրամարկղի կառավարչին տուեց մի խնդիր, որով ուսուցիչները յայտնում են, որ հրաժարվում են դրամարկղին մասնակցելուց և խնդրում են վերադարձնել իրանց վճարած գումարները, հաւասարացնել իրանց կինսաթոշակի իրաւունքները քաղաքային միջնակարգ դպրոցների ուսուցիչների իրաւունքներին, ռոճիկները հասցնել 600 ր., տալ իրաւունքներ պետական ծառայութեան, դպրոցներին տալ հող, արգելել զեմսկի գլխաւորներին վերացնել դպրոցները, հիմնել պատուի ատեան, հանրակրթական կուրսեր, գիւղախմբերի ուսուցչական գրադարաններ ընդհանուր ցենզուրայի թոյլատրած գրքերով, մանկավարժական համաժողովներ, աղքատ երեխաների համար ձրի հանրակեցարաններ, հրէայ աշակերտների թիւ տոկոսական յարաբերութիւնն աչքի առաջ չունենալ և թոյլ տալ ուսուցիչներին մասնակցելու դիրեկցիայի խորհուրդներին և շինարարական յանձնաժողովներին։

ՎԱՐՇԱՒԱ, 1 յունիսի։ «Кур. Варш.» լրագրի ասելով՝ հրէական գործակատարները գործադուլ արին, պահանջելով պակասացնել բանուորական օրը 9 ժամի, աւելացնել ռոճիկները 20—40% և տարեկան երկու շաբաթ արձակուրդ։ Մի քանի տէրեր ընդունեցին այդ պայմանները։

ՏՕԿԻՕ, 2 յունիսի։ Բրիտանական կառավարութիւնը յայտնեց ճապօնական իշխանութեան, որ անգլիական զրահակիրները, որ այժմ չինական ջրերումն են գտնվում, յետ են կանչված Եւրոպա, որովհետև Հեռաւոր Արևելքի դրութիւնը այլ ևս չէ պահանջում հզօր էսկադրայի ներկայութիւն։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ծովային գլխաւոր շտաբը յայտարարում է, որ ունեցած տեղեկութիւններով, որոնք դեռ պաշտօնապէս չեն ստուգված, «Կայսր Ալէքսանդր Ш» զրահակիրի բոլոր զինուորներն ու օֆիցէրները ոչնչացան։ «Բօրօդինօ» և «Նաւարին» զրահակիրների վրա բոլոր ծառայողներից ազատվեց «Բօրօդինօից» մէկ նաւաստի, որը գտնվում է Տակիսիկիում, և մէկ նաւաստի «Նաւարինից»։

3 յունիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ժողովրդական դպրոցների ուսուցիչների մէջ միտք է յղացել հիմնել ժողովրդական ուսուցիչների և վարժուհիների դաշնակցութիւն և խնդրել, որ եկեղեցական ծխական դպրոցները յանձնվեն ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան վարչութեանը։ Այս վերջին խնդիրը կապված է ազատ դաւանութիւնների թոյլատուութեան հետ. շատ գիւղերում միայն մի հատ եկեղեցական ծխական դպրոց կայ, ուր ընդունում են միայն պրաւօսլաւներին, իսկ միւս դաւանութեան երեխաները մնում են առանց կրթութեան։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 1 յունիսի։ Ճապօնիայի առաջարկը՝ բանակցութիւնները վարել Վաշինգտօնում, մի ճարպիկ խաղ է, իսկ Ռուսաստանի հրաժարվելը, որ լիազօրները հանդիպեն Վաշինգտօնում, առաջանում է, ինչպէս ենթադրում են, Միացեալ-Նահանգներում հզօրապէս արտայայտվող ճապօնասիրական զգացմունքներից. սակայն հիմք կայ կարծելու, որ Ճապօնիան շատ էլ չի պնդի այդ բանի վրա և կը համաձայնվի, որ խորհրդակցութիւնը տեղի ունենայ Հաագայում կամ Շվէյցարիայում։

ԼՕՆԴՕՆ, 2 յունիսի։ Լանսդօունը, տեղեկանալով «Սէն-Գիլդ» շոգենաւի հետ տեղի ունեցածի մասին, խկոյն դժգոհութիւն յայտնեց Բէնկէնդօրֆին։

ԽՐԻՍՏԻԱՆԻԱ, 2 յունիսի։ Կառավարութիւնը պաշտօնապէս յայտարարում է, որ բանակի մօբիլիզացիայի մասին եղած լուրերը զուրկ են հիմքից։

ՏՕԿԻՕ, 2 յունիսի։ Մանրագէտները քննեցին Մայցզուրուում «Օրեօլը» և գտան, որ վնասված են մի մեծ, երկու փոքր թնդանօթ և երկու աշտարակ. ստորջրեայ մասը, մեքենաները և զրահը մնացել են անվնաս։ Անհրաժեշտ չէր նաւի անձնատուր լինելը։

3 յունիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Բարձրագոյն ռէսկրիպտ Մեծ Իշխան Ալէքսէյ Ալէքսանդրօվիչի անունով. «Ձերդ Կայսերական Բարձրութիւն։ Իմ հանգուցեալ Ծնողը, բարձրապէս գնահատելով ձեր փորձառութիւնը ծովային ծառայութեան մէջ և ձեր անձնական հոգեկան յատկութիւնները, 1881 թւին ընտրեց ձեզ իր ամենամօտ աշխատակիցը Մեր նաւատորմի վերանորոգման ու հզօրացման գործում։ Այդ ժամանակից 24 տարի շարունակ Ձեր Կայսերական Բարձրութիւնը ջանք նուիրեցիք Մեր ծովային ոյժերի զարգացմանը և անձնական կազմի պատրաստութեանը, համաձայն այդ նպատակին յատկացված միջոցների։ Այժմ, զիջելով ձեր կրկնվող խնդիրքներին, Ես համաձայնվեցի արձակել ձեզ նաւատորմը և ծովային վարչութիւնը կառավարելուց։ Բաժանվելով Ձեր Կայսերական Բարձրութիւնից մր նաւատորմի և ծովային վարչութեան գլխաւորից, Ես թողնում եմ ձեզ վրա գլխաւոր ծովապետի կոչումը և յայտնում եմ ձեզ Իմ անկեղծ շնորհակալութիւնը ձեր կրած բոլոր աշխատանքների համար։ Մնամ առ ձեզ միշտ անփոփոխ բարեհաճակամ։» Իսկականի վրա Նորին Կայսերական Մեծութեան Սեփական ձեռքով գրված է. «ԵՒ ՄՐՏԱԳԻՆ ՁԵԶ ՍԻՐՈՂ ՆԻԿՕԼԱՅ»։ 21 յունիսի 1905 թ. Ցարսկօէ-Սելօ։

ՊԱՐԻԶ, 2 յունիսի։ Լուբէն զինուորական հիւանդանոցում այցելեց Ալֆօնս թագաւորի դէմ նետված ռումբից վնասվածներին և կապիտան Շնէյդէրին շնորհեց պատուի լէգիօնի շքանշանը, իսկ զինուորներին վզի մէդալներ։

ՊԱՐԻԶ, 2 յունիսի։ Աւստրիան, Իտալիան և Միացեալ Նահանգները համաձայնվում են միջազգային կօնֆէրէնցիա կազմել Մարօկկօի հարցը լուծելու այն պայմանով, եթէ դրան համաձայնվեն գլխաւոր շահագրգռված պետութիւնները։ Թիւրքիան մեծ-վէզիրին ուղարկում է Մարօկկօի սուլթանի մօտ իբր դեսպան։ Ենթադրում են, որ այդ այցելութիւնը կը դրդէ սուլթանին աւելի մեծ դիմադրութիւն ցոյց տալ ֆրանսիական ազդեցութեանը։

ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ, 2 յունիսի։ «Րիօն» օժանդակ կրէյսէրը (նախկին «Սմօլէնսկը») մեկնեց Բատավիայից դէպի Օդեսսա։ Այստեղ անհանգիստ են բրիտանական շոգենաւերի համար։

ՏՕԿԻՕ, 2 յունիսի։ Ճապօնական հաղորդակցութեան միջոցների մինիստր Օւրան հաղորդեց «Դէյլի Տէլէգրաֆի» թղթակցին, որ ինքը այցելեց ճապօնական էսկադրան անյապաղ ծովային կռւից վերադառնալիս և ողջունեց Տօգօին տարած յաղթանակը։ Ծովապետը խաղաղ պատասխանեց. «Մինիստրների սիրալիր ուշադրութեան շնորհով, մենք այժմ որոշ չափով կարող ենք հանգիստ լինել։—Օւրան զարմացել էր օֆիցէրների և զինուորների պարկեշտ վարմունքով և նաւերի վրայի մաքրութիւնով։ Բոլոր կօմանդաներն իրանց տեղումն էին։

ՊԱՐԻԶ, 3 յունիսի։ «Էկլէր» լրագրին հաղորդում են Գունչժուլինից, որ ճապօնացիները մայիսի 31-ին նորից գրաւել են Օմօսօն։

ՐՕՍՏՕՎ ԴՕՆԻ ՎՐԱ, 2 յունիսի։ Մայիսի 30 ին Պօգկուշչևկա գիւղում մի մարդ մեռաւ, բժիշկների ասելով խսկական խօլերայից։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱՆ

31 մայիսի

Բօրսայի դիսկօնտը	$5^1/_2$—$6^3/_4$% »
Պետական 4% րենտան	$86^1/_2$ — »
I Ներք. առմաբը	412— — »
II » »	312— — »
III » »	$272^1/_4$ — »
Թիֆլիսի քաղաք. Կրեդիտ. Ընկ.	— — — »
Բագուի » » »	— — — »
Թիֆլիսի հող. բանկի 5% . .	— — — »
» » » $4^1/_2$% . .	— — — »
Բագուի նաւթ. Ընկ. . . .	423— — »
Կասպիական Ընկ.	5175— — »
Մանթաշեան և Ընկ.	202— — »
Նօբէլի և ընկ.	10175— — »

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԽՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԷՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՋԻԿՕՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի. ներքին և նեարդային
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներակ և վիրաբուժութիւն։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—19 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.
Կ. Ի. ԳՋԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Գ. ՍԱԼՕՎՕՎ ատամնաբոյժ. 9—11 ժ.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇԵՐԲԻՆԻՆԱ—$1^1/_2$-2 ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—$7^1/_2$—8 ժ.
Պ. Ա. ԱՐԴԱՋԻԱՆԻ. Կատարում է միկրօ-քիմիական և բակտերօլօգիական հետազօտութիւններ։
Օ. Ա. ԱՌՎԱՆԻՏԱԿԻ—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ..
Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցում ընդունվում են և գիշերօթիկ հիւանդներ։
Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի.

ՄԻ ՀԱՅ ուսանող չափաւոր գնով աջողաբար պատրաստում է աշակերտներ բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար. մասնագէտ է մաթեմատիկայից և նոր լեզուներից. համաձայն է և ամարանոց գնալ։
Հասցէն. Головинскій пр. спросить въ табачномъ магазинѣ Сафарова. ա. օ. 2—3

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ւ

ԼԵՕ

ՄԵԼԻՔԻ ԱՂՋԻԿԸ

Պատմական վէպ

ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒԲԼԻ 50 ԿՈՊԷԿ։

Ծախվում է 1) հեղինակի մօտ, «Մշակի» խմբագրատանը, 2) Թիֆլիսի գրավաճառանոցներում։

Գրավաճառները և գումարով գնողները զեղչում կը ստանան, եթէ դիմեն ուղղակի հեղինակին։

Կենտրոնական

Գրավաճառանոցում վաճառվում են հետևեալ գրքերը.

Աբէլեան Ա. Մարվոր ճրագներ, պիէս 4 գործ. Թ. գ. 50 կ. ճ.ծ, 15 կ.

Բաղասանեան Գ. Սասունցի Դաւիթ (ա. և գ. հատ.), խրաք. գ. 40 կ. ճ.ծ. 15 կ.

Եզեանց Կ. Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի և ռուսաց կառավարութեան յարաբերութիւնների ծագումը. Թ. գ. 40 կ. ճ.ծ. 15 կ.

Թատրօն. Գրական և թատերական հանդէս. Թ. գ. 2 ր. ճ.ծ. 40 կ.

Ժան Ժակ Ռուսօ. Էմիլ, գիրք. Թարգմ. Յարութիւնեան Ի. Թ. գ. 40 կ. ճ.ծ. 15 կ.

Իա Էկալաձէ. Լուսնեակ գիշերին. Թարգմ. Ղ. Կ. Թ. գ. 5 կ. ճ.ծ. 9 կ.

Լալայեան Ե. Ազգագրական Հանդէս, պատկերներով տ. XII գիրք Թ. 2 ր. ճ.ծ. 40 կ.

Պեսրօվ Գր. եաճ. Բոբի սերմեր, Թարգմ. Մամբրէ վարդապետ։ Վաղարշ. գ. 10 կ. ճ.ծ. 9 կ.

Փափազեան Վ. Ալեմգիր. պատմավէպ պարսկական կեանքից, Թ. գ. 50 կ. ճ.ծ. 20 կ.

Օտար քաղաքներից պահանջողները գրքերի արժէքը ճ.ծ. կանխիկ պիտի ուղարկեն. միանուագ մի քանի գրքեր պահանջողները ճանապարհի ծախսը քիչ վճարում են ստանալու միջոցին։

Դիմել Тифлисъ. Центральную книжную Торговлю. (ռ) 1—2

Պահանջեցէք ամեն տեղ «ՕԴՕԲՐԻՆ», Միայն Միխաի։ Լեբեդևի

«Этикетъ утвержденъ прав.» մակագրութիւնով։

Այս մինչև մի քանի օրում է բոլորովին ոչնչացնում

Գլխաւոր պահեստատեղին դեղագործական ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան մէջ—Թիֆլիս, Բագու, Բաթում։
10, 20,30 17—36

18 96

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼԻԼԱ-ԼԻՍ

դուխի

ԼԻԼԱ-ԼԻՍ

օ-դը-կոլօն

ԼԻԼԱ-ԼԻՍ

սապօն

Ընկերութիւն

ԲՐՕԿԱՐ և ԸՆԿ.

(15) հ. գ. փ. ա. մ. յլ. 6—6

Շուտով լոյս կը տեսնի
ԱՆԴԷՐՍՕՆԻ հրատարակութեամբ
Հայերէն լեզուով
ԴՐ. ՋԱԼԽՈՒՇԵԱՆԻ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ»

Գիրքը բաղկացած է 48 երեսից։
Գինը 15 կ։ Պահանջը մեծ է։

Գումարով գնողներին խնդրում եմ շտապել պատուէր տալու, որոնք օգտվում են 20% ճանապարհածախսով, իսկ հատով պահանջողները, նամականիշով, (վճարը կանխիկ)։

Հասցէս. Тифлисъ, улица Бросее, № 5, А. А. Ованесянцъ. (չ. հ. շ.) 3—3

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր.
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելիամինովսկայա փողոց № 8։ (ե.ռ.) 93—100

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նաւասարդեան

Պեատիգօրսկում ընդունում է սիֆիլիսի, միզասեռական և վեներական հիւանդ։

Пятигорскъ, домъ Померанцева. 20—50

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. Յ. Բարանեանց

մեկնեց Կովկասի հանքային ջրերը և անցեալ տարիների նման այս ամառ ևս կընդունէ ներքին և ջղային հիւանդութիւն ունեցողներին Պեատիգօրսկում և Էսսէնտուկիում մայիսի 17-ից։ (կ.ե. չ.) 13—20

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզային և սիֆիլիտիքական հիւանդութիւնների,—ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12 ժ.—1 ժ. երեկոյեան 6 ժ.—9 ժ.։ Կուկիա, Սեմեօնովսկայեա փ. № 20. (ե. հ. շ. կ.) 27—30

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

1. Սիրոյ մեղրը և Նոյա ծագումը . 10 կ.
2. Հիւանդ սէր, առողջապահական վէպ . 40 »
3. Թափառական բուլղար, Բալկանեան ազգերի պատմութիւնից . . 30 »
4. Մի ամիս Կ.-Պօլսում. 1895 Թ. հայկական սարսափներից Մ. արքեպս. Իզմիրլեանի պատկերով . . . 20 »

—

Դիմել Թարգմանչին՝ Александрополь, свящ. Ерв нду Налбандянъ և բոլոր հայ գրավաճառներին։ հ. շ. 2—6

Լոյս տեսաւ ԴՐ. ՋԱԼԽՈՒՇԵԱՆՑԻ

«АРМЯНСКІЙ ВОПРОСЪ въ РОССІИ»

գրքոյկի երկրորդ հրատարակութիւնը։
Գ ի ն ը 10 կ։

Պահեստը ՌՕՍՏՕՎՈՒՄ ԴՕՆԻ ՎՐԱ, հեղինակի մօտ։ Գրախանութներին սովորական զիջում։ (չ. հ. կ.) 3—3

Գերմաներէն լեզուի

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ

ցանկանում է ամառվայ համար պաշտօն, այստեղ կամ այստեղից դուրս, լաւ ընտանիքում։ Համաձայն է բնակարանի և ճաշի փոխարէն օրական 2 ժամ պարապել աշակերտների կամ մեծերի հետ (Թէօրիա, գործնական, գրականութիւն)։ Դիմել անձամբ Кирочная, Лютеранская Богодѣльня, ցերեկվայ ժամը 6—6

Զգուշացէք կեղծումներից
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ
ԲՕՐՆՕ-ՏԻՄՕԼԵԱՆ ՍԱՊՕՆ
Դեղագործ
Ի. Ֆ. ԻՒՐԳԷՆՍԻ

Ոչնչացնում է պզուկները, այրվածքները, դեղին բծերը, ուռոյցքները և ազդում է աւելորդ քրտնաբերութեան վրա. ոչնչացնում է վատ հոտը։ Յանձնարարվում է իբր առաւելէտի անուշահոտ սապօն բարձրագոյն տեսակի։

Ոսկէ մեդալ Լօնդօնում 1893 թ.
Կտորի գինը 50 կ., 1/2 կտորը 30 կ.։
Ծախվում է բոլոր ամենալաւ դեղատներում, դեղապահեստներում և անուշահոտութիւնների խանութներում։

Բոլոր Ռուսաստանի համար գլխաւոր պահեստը Ի. Ֆ. Իւրգէնսի մօտ Մոսկվայում։ (4, 19) 15—24

Այս յայտարարութիւնը տպված է «Правительств. Вѣстникъ»-ի № 43/1903 թ.։

ՄԱՆԳԼԻՍՈՒՄ,

«Հոտաբ-կվարտիրի» պարկի մօտ բրէհով են տրվում Հասան-Ջալալեանի ամարանոցները՝ 5, 4 և 3 սենեակից բաղկացած, իրանց պարագաներով։ Պայմանների մասին տեղեկանալ Հաւլաբարում, Կախէթեան փող. № 1 ցերեկվայ ժամը 2—7. 1—1

ԱՏԱՄՆԵՐԸ

հանում է, պլոմբում է, մաքրում է և հեռացնում է վ ա տ հոտը։ Գր. Մատվ. Եօխվէդ։ Միխայլովսկայա, 108։ Գերմանակ. եկեղեցու դիմաց։ Ջքաւորներին ձրի։ ռ.կ.ե. 1—15

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է Շուշիում
ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

խմբ. Աւ. և Հր.
Կենսագրութեամբ և յաւելուածով
Գ ի ն ն է 10 կ.

Ցանկացողները թող դիմեն. Շուշի, տպարան Մահտեսի Յակովբեանցի։ 5—6

Հ Ր Ա Ւ Է Ր

Վրաստանի հայոց վիճակային կոնսիստորիայի տարւոյս մայիսի 27-ի համարաւ 2502 թոյլտուութեան համաձայն՝ յունիսի 5 ին, կիրակի առաւօտեան 12 ժամին Կ. Թովիկէ ս. Գէորգ եկեղեցումը լինելու է ծխականաց ժողով՝ Նոր երէցփոխան ընտրելու. և այս իսկ առթիւ պատիւ ունիմ հրաւիրել մեծ. պ.պ. ծխերին՝ որոշեալ օրն ու ժամը ներկայ լինել յիշեալ եկեղեցումը ընտրութեանը մասնակցելու։

Գործակալ առաջին մասին Տփխիսի՝
Գրիգոր աւագ քահանայ Մանդակունի

Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ

Ս. Գ. Տէրմազանեանց

Ընդունում է հիւանդներին ամեն օր առաւօտեան ժամը 9—2 և երեկոյեան ժամը 3—6, Երևանեան հրապարակ, տուն Արղութեան, ուսանկար Լալայեանցի բնակարան։

Բժիշկ Ն. Տ. Մուլիկ

Ք Թ ի, բ գ ի և ա կ ա ն ջ ի հիւանդութիւններ։ Ընդունելութիւնը ամեն օր առաւօտեան 12—2 ժամը, իսկ երեկոյեան 6—8 ժամը։ Սուրբերնի փող. № 26։ (ե. չ. ի) 8—15

Բ Ա Ց Վ Ա Ծ Է Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ն Ի

Շքեղ պատկերազարդ հրատարակութեան

հեղինակութիւն ԼԷՕԻ

Բովանդակութիւն. Ուղևորի տպաւորութիւններ.—Անիի և շրջակաների տեղագրութիւն.—Բագրատունիների Թագաւորութեան սկիզբը և անկումը, ընդարձակ տեսութիւն.—Անիի անցեալը։

Ստուար հատոր, զարդարված 100 ից աւել պատկերներով և բազմաթիւ զարդանկարներով ու օրնամենտներով, որոնք ընդօրինակված են Անիի քանդակներից։ Առանձին՝ Մայր Եկեղեցին, մեծադիր, գունաւոր պատկեր, գործ ճարտարապետ պ. Թորամանեանի։

Գ ի ր ք ը կը տ պ ա գ ր վ ի ա ր տ ա ս ա հ մ ա ն ո ւ մ։

Բաժանորդագինն է 5 րուբլի։

Կարելի է վճարել և մաս-մաս.—գրվելիս 2 րուբլի, իսկ մնացած 3 րուբլին մինչև գրքի լոյս տեսնելը։

Գրվել կարելի է Թիֆլիսում, 1) «Մշակի» խմբագրատանը (Редакція «Мшакъ»), 2) «Գուտտենբէրգ» գրավաճառանոցում։ (Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ".)

Կիրակի, յունիսի 5 ին, առաւօտեան ժամը 11 ին, Թիֆլիսի Արտիստական ընկերութեան դահլիճում մայիսի 29 ին չը կայացած ժողովի փոխարէն նշանակված է երկրորդ անգամ

Հայոց Դրամատիկական Ընկերութեան

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԺՈՂՈՎԻ ԶԲԱՂՄՈՒՆՔՆԵՐՆ ԵՆ

1) Համառօտ հաշւետւութիւն 1904/5 Թ. սեզօնի ի գիտութիւն ընկերութեան ամդամների։
2) 1905/6 Թ. սեզօնի Նախահաշիւը։
3) Մ յ ցանակաբաշխութեան յանձնաժողովների 5-ական անդամների և փոխանդամների ընտրութիւնը։
4) Հաւլաբարում ժողովրդական Թատրօն բանալու հարցը։

Այս ժողովը համաձայն ընկ. կանօնադրութեան կը կայանայ, որքան անդամ էլ որ ներկայ լինեն։ (չ. ռ. կ.) 2—3

Ս. Պետերբուրգի մեքենայական արդիւնագործութեան ընկերութեան

ԱՄՈՒՐ, ՃԱՇԱԿՈՎ և ԹԵԹԵՒ, ԿԱՆԱՆՑ, ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ և ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ

ԿՕՇԻԿՆԵՐ,

նոյնպէս և սկորոխօդներ ու սանդալներ կարելի է ստանալ Թիֆլիսում և Անդրկովկասի միւս քաղաքներում ԱՄԵՆԱԼԱՒ վաճառատներում.

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Խնդրվում է ուշք դարձնել ֆաբրիկայի նշանի վրա։

„ԼԷՕՊՕԼԴ ՆԷՅՇԷԼԷՐ"

Առևտրական տան պահեստում կայ ընտրութեան համար մեծ քանակութեամբ ռուսական եւ արտասահմանեան արդիւնագործութեան

ՎԱՃՈՒԵՂԷՆԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

Տելէֆօն № 346. 81—80 Երևանեան հրապարակի վրա։

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 3-го іюня 1905 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» ընկ. Электропечатня типографскаго Т—ва „Гермесъ". Мад. ул. № 15.